

OPONENTSKÝ POSUDOK HABILITAČNEJ PRÁCE

Meno autorky habilitačnej práce	PhDr. PaedDr. Martina Kosturková, PhD
Názov habilitačnej práce	Konceptualizácia kritického myslenia so zameraním na pregraduálnu prípravu v odbore učiteľstvo
Rok predloženia habilitačnej práce	2021
Meno oponentky	doc. PaedDr. Alica Petrasová, PhD.
Pracovisko oponentky	Katedra prírodovedných a technických disciplín

Aspekty posudzovanej práce a ich hodnotenie

Aktuálnosť a výskumná relevantnosť témy HabP	<i>aktuálnosť témy HabP v súčasnom odborovom diskurze doma a v zahraničí; miera reflektovania súčasného poznania a trendov v predmetnej oblasti výskumu</i>
	Kritické myslenie je dôležitým predpokladom pre to, aby bol človek schopný vnímať príčiny a dôsledky javov, predpokladať, ako sa budú veci vyvíjať, ale je tiež dôležitou osobnostnou výbavou človeka, ktorý sa nenechá manipulovať. Habilitačná práca sa venuje problematike kritického myslenia so zameraním na pregraduálnu prípravu v odbore učiteľstvo. Výber i spracovanie témy je pre pedagogickú teóriu a prax potrebný a aktuálny.
Adekvátnosť štruktúry HabP	<i>formulácia cieľov vo vzťahu k téme HabP; pomer rozsahu teoretickej a praktickej časti práce; úroveň teoretickej a empirickej analýzy riešenej problematiky; vnútorná vyváženosť a logická nadväznosť jednotlivých častí práce</i>
	Ciele vytýčené autorkou práce: „...poskytnúť ucelenú monografiu konceptualizácie skúmaného fenoménu...“ boli splnené. Spracované teoretické kapitoly aj metodologické východiská habilitačnej práce sú dôkazom, že autorka vhodným spôsobom selektovala domáce a zahraničné pramenné zdroje. Práca (189 strán + prílohy) je rozdelená do piatich kapitol, ktoré majú logickú štruktúru a sú spracované na veľmi dobrej úrovni. Z formálneho hľadiska nie sú v predkladanej práci závažnejšie nedostatky, t.j. práca je napísaná v súlade s príslušnými STN.
Kvalita spracovania teoretických východísk	<i>adekvátnosť vymedzenia témotvorných pojmov v národnom a medzinárodnom kontexte; úroveň komparatívnej a kritickej analýzy problematiky; kvalita spracovania prehľadu výskumov v danej oblasti; relevantnosť použitých zdrojov resp. zdrojových databáz; preukázanie adekvátneho rozhl'adu v skúmanej oblasti zmapovaním doterajšieho poznania; vhodnosť a etickosť práce s primárnymi a sekundárnymi bibliografickými zdrojmi</i>
	Spracované teoretické kapitoly habilitačnej práce sú dôkazom, že autorka vhodným spôsobom selektovala domáce a zahraničné pramenné zdroje. Preukázala, že sa v skúmanej problematike výborne orientuje. Predstavila historickú podobu kritického myslenia, prostredníctvom analýzy definovala jeho pojem, sumarizovala možnosti jeho operatívneho vymedzenia, špecifikovala kognitívnu a afektívnu doménu pre kritického mysliteľa a na základe vlastnej reflexie prezentovala teoreticko-aplikačný model.
Adekvátnosť výskumnej metodológie	<i>formulovanie teoreticko-metodologických východísk; vymedzenie výskumnej paradigmy a výskumného problému; stanovenie výskumných otázok a cieľov; vhodnosť výskumného postupu a výskumných metód</i>

<p>V empirickej časti habilitačnej práce autorka formulovala teoretické vyvodenie výskumného problému, metodologické východiská habilitačnej práce: výskumný problém, charakterizovala základné pojmy, ciele, otázky, prezentovala výskumnú stratégiu, jej jednotlivé etapy a závery. Metodológia šetrenia bola postavená na systematickom mapovaní, ktorého zámerom bol prehľad výsledkov domácich a zahraničných výstupov v oblasti kritického myslenia. Základnou metódou prehľadovej štúdie bola obsahová analýza publikovaných príspevkov.</p>	
<p>Výsledky výskumu a ich interpretácia</p>	<p><i>rozsah a úroveň dosiahnutých výsledkov; kvalita analýzy a interpretácie zistení; úroveň diskusie, konfrontácie a relativizácie dosiahnutých výsledkov v kontexte aktuálne platnej teórie v skúmanej oblasti</i></p>
<p>Od študentov, ako budúcich učiteľov, sa očakáva neustále zdokonaľovanie profesie, pretože práve oni sú zodpovední za vnášanie inovácií do vzdelávacieho systému. Systematické zdôrazňovanie a vedenie ku kritickému mysleniu v školskej praxi by pomohlo študentom uvedomiť si požiadavky a potreby súčasnej spoločnosti. Je preto potrebné, aby si už počas štúdia uvedomovali, že v súčasnosti sa pri organizácii výučbových aktivít nemôže rátať s rovnakými vývinovými potenciarmi u všetkých žiakov, s ktorými pedagóg pracuje a nie je možné uplatňovať jednotné a univerzálne obsahy a postupy v akejkoľvek situácii učenia sa u všetkých žiakov rovnako. Je žiaduce, aby sa zamýšľali nad tým, aký obsah učiva sa bude vo výučbe žiakovi sprostredkovať a aké sú na to jeho vývinové predpoklady. Výskumné zistenia habilitačnej práce podčiarkujú dôležitosť a potrebu akademickej prípravy budúcich učiteľov v spôsobilostiach kritického myslenia. Autorka, ako dlhoročná spolupracovníčka so zahraničnými inštitúciami podporujúcimi rozvoj kritického myslenia, si uvedomuje nutnú zmenu myslenia budúcich učiteľov a začínajúcich učiteľov v praxi. Zdôrazňuje, že náročné spoločenské podmienky 21. storočia si vyžadujú permanentné celoživotné vzdelávanie a flexibilné riešenia problémov, z čoho vyplýva aj jej dlhoročná skúsenosť, že vzdelávanie sa nekončí školou nadobudnutými poznatkami, ale začína.</p>	
<p>Formulovanie záverov HabP a jej aplikačných možností</p>	<p><i>jasná formulácia tvrdení v závere, naznačenie/otváranie nových otázok pre ďalší výskum, implikácie vo vzťahu k edukačnej praxi</i></p>
<p>V závere empirickej časti habilitačnej práce autorka naznačila možnosti inovovania pregraduálnej prípravy učiteľstva na Slovensku a identifikovala ďalšie témy, ktoré by mohli byť inšpiratívne pre budúcich učiteľov.</p>	
<p>Jazyková a formálna stránka HabP</p>	<p><i>rešpektovanie odbornej komunikačnej normy a žánrovej normy; zrozumiteľnosť a presvedčivosť výkladu a argumentácie; uplatňovanie spisovných jazykových noriem; kvalita a funkčnosť príloh; úroveň grafickej stránky HabP</i></p>
<p>Habilitačná práca je kultivovane štylizovaná s použitím správnej odbornej terminológie a rešpektujúci vedeckú etiku.</p>	
<p>Stanovisko k protokolu o kontrole originality HabP</p>	<p><i>vyjadrenie k akceptácii percenta zhody s prácami v CRZP</i></p>
<p>Akceptujem percento zhody s prácami v CRZP.</p>	
<p>Záverečné zhodnotenie HabP</p>	<p><i>silné a slabé stránky HabP; prínos HabP pre rozvoj danej oblasti poznania</i></p>

Predložená habilitačná práca má charakter vedeckej práce, v ktorej autorka na základe výskumu s využitím bohatého dokladového materiálu preukazuje schopnosť samostatne vedecky a tvorivo pracovať v oblasti výskumu a pripravenosť na riešenie teoretických i praktických problémov vedného odboru. Autorka prácou prezentuje schopnosť spracovať zvolený odborný problém s medziodborovým prístupom a s vypracovaním záveru a diskusie.

Formulovanie diskusných otázok na obhajobu

Od absolventov učiteľstva sa očakáva, že budú vedieť vytvárať podmienky na rozvíjanie kritického myslenia u svojich žiakov. Príčinou pocitu študentov učiteľstva z nedostatočného učenia sa naprieč disciplínami (napr. To dá rozum, 2018) môže byť spôsobené špecifickosťou prípravy budúcich učiteľov na Slovensku. Učiteľské študijné programy by mali svojím charakterom vytvárať predpoklady na to, aby budúci učitelia odborné vedomosti z predmetov transformovali v rámci didaktík jednotlivých predmetov prostredníctvom vedomostí z pedagogiky a psychológie. V slovenských podmienkach sa však častejšie posilňuje rozvoj odborných vedomostí z jedného predmetu bez prepojenia na didaktiku a na ostatné predmety vyučované na základných alebo stredných školách.

- *Vysoké školy môžu rozvoj kritického myslenia v študentoch podporiť intenzívnejším zavádzaním aktivizujúcich metód, foriem a stratégií výučby, ktoré používanie kritického myslenia v študentoch stimulujú, prípadne zavádzaním väčšieho množstva interdisciplinárnych prístupov. Prezentujte Vaše návrhy.*

Schopnosť reflexie vlastnej činnosti je zásadnou spôsobilosťou učiteľov. Je to kompetencia k osobnému rastu, kompetencia k sebarozvoju a sebazdokonaľovaniu profesionála v edukácii. Pedagogická prax študentov pedagogických fakúlt má byť konštruovaná tak, aby ho viedla učiť sa zo svojich praktických skúseností ich vedomou reflexiou. Reflexívny charakter pedagogickej praxe, vychádzajúci zo sociokonštruktivistickej teórie poznania a učenia sa, je podmienkou premeny profesijného konania a myslenia študenta. Ukazuje sa, a to nielen vo vzťahu k skupine žiakov so špecifickými potrebami, že je potrebný zásadný obrat v cieľoch, prostriedkoch a procesoch vzdelávania budúcich učiteľov smerom od ich vnímania ako popularizátorov vedy k odborníkom na komplexný sociálny a personálny rozvoj žiaka.

- *Pri identifikácii oblastí, pri ktorých je možné inovovať pregraduálnu prípravu študentov smerom k rozvíjaniu ich spôsobilostí kriticky myslieť, ste nezahrnuli pedagogickú prax študentov. Zdôvodnite.*

Formalizovaný záver posudku:

Habilitačnú prácu „Konceptualizácia kritického myslenia so zameraním na pregraduálnu prípravu v odbore učiteľstvo“ PhDr. PaedDr. Martiny Kosturkovej, PhD. **odporúčam** k obhajobe.

Prešov, 23. septembra 2021

doc. PaedDr. Alica Petrasová, PhD.